

Motion till riksdagen 2024/25:2151

av **Ulrika Heie m.fl. (C)**

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2025 inom utgiftsområde 22 Kommunikationer enligt förslaget i tabellen i motionen.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

En väl fungerande transport- och it-infrastruktur är en förutsättning för att det ska gå att bo, leva och arbeta i hela landet. Att näringslivets godstransporter fungerar är på samma sätt viktigt för att möjliggöra företagsamhet och arbete i hela landet. Teknikutveckling, effektivisering, digitalisering, regelförenklingar och en omställning till elektrifierade transporter samt en ökad andel förnybara drivmedel bidrar till goda kommunikationer i hela landet utan att miljö- och klimatpåverkan ökar. Centerpartiet är pådrivande för att Sverige till 2030 ska nå målet om en fossiloberoende fordonsflotta och 70-procentiga utsläppsminskningar från inrikes transporter. I det arbetet har statens investeringar i infrastruktur en viktig roll att spela. Centerpartiet prioriterar att öka underhållet och utbyggnaden av järnvägen. Vi vill satsa på alternativa finansieringslösningar, göra satsningar på elektrifiering, förnybar energi och mer kollektivtrafik, samt ytterligare investeringar i it- och bredbandsutbyggnad samt förbättrad mobiltäckning. Det är de fem transportslagen tillsammans som skapar förutsättningar för transporteffektivitet och en smart omställning till klimatnytta. Underhållsskulden motsvarar 120 miljarder kronor enligt Trafikverket och resulterar i en dysfunktionell infrastruktur som påverkar människor i deras vardag; det kan vara tåg som ställs in och vägar med potthål. Därför behövs krafttag för att överbrygga underhållsskulden och Centerpartiet vill se en partiöverskridande infrastrukturberedning för att ta fram långsiktiga reformer för svensk infrastruktur.

Sverigelyftet

Sveriges infrastruktur har länge varit eftersatt och bortprioriterad, vilket har fått ödesdigra konsekvenser med potthål i vägarna, tåg som inte går i tid och en underhållsskuld som kommer bestå under en lång framtid. Centerpartiet vill därför se ett Sverigelyft, en politik som på allvar tar tag i situationen och bidrar till reformer och resurser för att infrastrukturen ska fungera.

Ett Sverigelyft är viktigt av flera olika skäl, för att anpassa infrastrukturen utefter de utmaningar samhället står inför idag. För att privatpersoner ska kunna röra sig obehindrat mellan hem och jobb, för att företag ska kunna få material till sin produktion och för att utveckla svensk turism. Detta är bara några av anledningarna till att vårt land behöver ett Sverigelyft.

Kriskommission för svensk infrastruktur

Det råder ingen krisinsikt hos regeringen trots ett infrastruktursystem som erhåller stora brister. Bara de senaste månaderna har media rapporterat om nedläggning av tåglinjer, flyglinjer som ställs in och regionala flygplatser som riskerar att läggas ned. Vägnetet lider av en stor underhållsskuld och potthålen hopar sig på vägarna. Med anledning av detta vill Centerpartiet införa en kriskommission för svensk infrastruktur och skjuter till medel för detta. Det skulle innebära en möjlighet att på riktigt göra en översyn av nuvarande brister i all infrastruktur och ta fram en plan för att lösa de mest akuta problemen.

Potthålsgaranti och satsning på enskilda vägar

I början av 2024 rapporterade Trafikverket om att det är rekordmånga hål i svenska vägar, så kallade potthål. I december och januari 2023–2024 hade antalet potthål dubblats bara sedan året tidigare. Hål i vägarna tyder på att underhållet av vägarna har bortprioriterats alltför länge. Det är inte bara ett störningsmoment för privatpersoner och företag såsom åkerier utan kan vara en trafikfara som leder till ökade olyckor. Därför väljer Centerpartiet att införa en potthålsgaranti för att laga existerande vägar. Det är dessutom samhällsekonomiskt lönsamt att laga det som redan finns snarare än att bygga nytt. Centerpartiet skjuter till 500 miljoner kronor för att kunna återställa trasiga vägar och råda bot på problemet med potthål samt för att satsa på underhållet av enskilda vägar. De samfällt enskilda vägarna är en viktig del i en levande och fungerande landsbygd och Centerpartiet har föreslagit både reformer och resurser för att de enskilda vägarna ska fortsätta utvecklas.

En robust infrastruktur som klarar civil och militär rörlighet

Sedan 7 mars 2024 är Sverige fullvärdig medlem i Nato och därför är alla länder i Norden gemensamt medlemmar i försvarsalliansen. I och med detta ställer det högre krav på den svenska infrastrukturen, och Försvarsmakten har pekat ut vissa vägar och järnvägar som behöver förbättras för att kunna transportera trupper och utrustning, men även för att säkerställa den civila och militära rörligheten. Detta gäller flöden både inom landet men även över landsgränser till våra grannländer och med anledning av detta behöver det

nordiska samarbetet för gränsöverskridande samarbete öka. Centerpartiet har föreslagit ett nordiskt ministerråd för infrastruktur och transport för att samarbetet på sikt ska öka.

Ökad mobilitet med minskad klimatpåverkan

Sveriges mål är att utsläppen från transportsektorn till år 2030 ska minska med 70 procent. Det är ett ambitiöst mål som innebär en enorm möjlighet att ta ledningen i den globala omställningen när smarta lösningar skapas av innovationer och med teknikskiften till det förnybara och ökad energi- och resurseffektivitet. Centerpartiet vill skärpa såväl den nationella politiken som EU-lagstiftningen på området.

Ett jämställt transportsystem

Centerpartiet anser att Sveriges transportsystem ska vara likvärdigt i förhållande till kvinnors respektive mäns olika behov. Transporter är en del av människors vardag och jämställda transporter handlar om att ge kvinnor och män lika förutsättningar till exempelvis arbetspendling, utbildningspendling och förskolehämtning. Centerpartiet vill även se en bättre jämlikhet och tillgänglighet inom transportpolitiken avseende funktionsnedsättningar.

Flyget och regionala flygplatser

Sveriges stora avstånd och nordliga geografiska läge gör att vi är helt beroende av ett fungerande flyg och möjligheten för människor, näringsliv och myndigheter att lätt kunna ta sig till andra destinationer inom landet och vidare ut i världen. Med anledning av den minskande konkurrensen och nyheten om att färre operatörer kommer att verka inom inrikesflyget i Sverige beräknas flera flyglinjer hotas och det kan komma att drabba många regionala flygplatser hårt. Därför har Centerpartiet ett särskilt stöd för regionala flygplatser i sin budget och skjuter till 200 miljoner kronor extra för detta.

För Centerpartiet är det viktigt att också flyget blir en del av klimatomställningen. Det kräver insatser inom forskning och utveckling för att öka andelen förnybart bränsle. Centerpartiet vill också underlätta introduktionen av elflyg i Sverige. Miljö- och klimatpåverkan från flyget måste minska för att bidra till Sveriges nationella klimatmål och internationella åtaganden utan att riskera tillgänghetsmålet. En snabb teknikutveckling sker just nu inom luftfarten, bland annat med fokus på el- och hybridflyg. Denna utveckling måste värnas och stödjas. Flyget behöver stå för kostnaden för sina utsläpp, men för att det inte ska försämra möjligheterna för små regionala flygplatser ser vi behov av extra stöd till dessa.

Utveckla svensk sjöfart

Sverige har lång kust, stor hamnkapacitet med mer än ett 50-tal hamnar och utmärkta inre vattenvägar. Det gör att vi har goda möjligheter att utveckla sjöfarten ännu mer. Skandinavien och Sverige kan till viss del betraktas som en ö. Det innebär att sjöfartsnäringen är av central betydelse för vårt välbefinnande och vår handel. Den är en relativt miljövänlig transportform, med en stor potential att ytterligare minska sin miljöpåverkan.

Svensk sjöfartstradition är förknippad med hög sjösäkerhet. Genom en stark svensk-flaggad handelsflotta kan Sverige påverka utformningen av de internationella reglerna för sjöfarten.

Det nya järnvägsnätet och akuta järnvägssatsningar

Möjligheten att välja tåget är viktig för att klara klimatomställningen. Järnvägen behöver därför bli ett alternativ i fler delar av landet. Det handlar dels om persontrafik, dels om godstransporter då järnvägarna är av fundamental betydelse för basindustrin.

Samtidigt som fler delar av Sverige behöver ges tillgång till järnväg behöver kapaciteten byggas ut, inte minst på de sträckor som just nu lider av överbelastning. Fler spår behöver kopplas samman för bättre flöden. Fler sträckor behöver förses med dubbelspår. Nya järnvägslinjer behöver byggas samtidigt som befintliga spår elektrifieras eller övergår till att drivas med andra klimatsmarta lösningar, såsom vätgas. För att skapa tillräcklig kapacitet måste också arbetet med nya stambanor återupptas och intensifieras. Behovet av att frakta gods och människor med sjöfart behöver också belysas för att säkerställa tillräcklig kapacitet i transportsystemet.

Vi kan inte längre lappa och laga i ett omodernt järnvägsnät. Det behövs en verklig upprustning och nya spår som kommer hela Sverige till del. Järnvägssatsningarna är en essentiell del av den plan för framtidens infrastruktur som måste tas fram och genomföras. För de stora investeringarna av nationellt intresse behöver nya vägar för finansiering prövas. Centerpartiet skjuter därför till 100 miljoner kronor för de mest akuta satsningar på järnvägen.

Upphandlad tågtrafik och nattåg som fungerar

Nattågen fyller en viktig funktion i transportsystemet och gör att resenärer på ett smidigt och klimatvänligt sätt kan ta sig långa sträckor medan de sover. Nattågen från Stockholm till övre Norrland har upphandlats av Trafikverket sedan 90-talet och nattågen till Jämtland har upphandlats sedan 2018. Under sommaren har SJ annonserat att de ställer in nattågen från Västsverige till Jämtland och Västerbotten, nattåg som har god beläggning och är viktiga för privatpersoner, företag och besöksnäringen i alla de berörda regionerna. Då regeringen inte skjuter till de summor för upphandlad trafik som Trafikverket efterfrågat i sin budget riskerar nu även nattågen från Stockholm att sluta gå och även annan upphandlad tågtrafik. Centerpartiet vill att tågen fortsätter gå och driver på för en upphandling av nattågen även från Göteborg; dessutom skjuter vi till 200 miljoner kronor för att nattågen ska fortsätta gå och för att stödet till den regionala trafiken ska kunna fortsätta. Vi vet att det finns tågsträckor som inte är tillräckligt lönsamma men som ändå fyller en viktig funktion, och därför är den upphandlade tågtrafiken av stor vikt. Samtidigt pågår en upphandling av nya nattåg då standarden på dagens nattåg håller varierande kvalitet. Det är därför viktigt att svenska nattåg fortsätter att gå på samma sträckor som idag men även att funktionaliteten kvarstår och att faciliteterna håller en god kvalitet.

Ett samlat grepp för posten inom ramen för Postfinansieringsutredningen

Sedan hösten 2020 har det skett en rad förändringar i det svenska postväsendet. Ett exempel är att Postnord inledde varannandagsutdelning i flera delar av Sverige och kommer att rulla ut denna distributionsmodell över hela landet de kommande åren. Centerpartiet vill se en samlad hantering av hur posten och Postnord ska utvecklas framöver. Med anledning av utvecklingen på postmarknaden tillsatte regeringen Postfinansieringsutredningen (dir. 2020:101). Sedan dess har regeringen också beslutat om tilläggsdirektiv. Centerpartiet anser att utredningen bör få arbeta i lugn och ro, i syfte att undvika att privatpersoner och företagare oroas över om deras brev och paket kommer fram i tid när verksamheten reformeras på flera fronter.

Se över regler och lagar för A-traktorer

I augusti 2023 presenterade regeringen nya regler för att öka säkerheten med A-traktorer. Däremot behöll man hastighetsgränsen på 30 kilometer i timmen, något som är svår-begriplig då en EU-mopedbil får köras i 45 km/h. Samtidigt finns det diskussioner mellan EU:s institutioner om EU:s körkortsdirektiv som hotar åldersgränsen på 15 år för A-traktorer i Sverige, något som skulle påverka unga på den svenska landsbygden hårt. Centerpartiet vill fortsatt att åldersgränsen ska vara 15 år och att A-traktorer ska få möjlighet att köra i 45 km/h.

Bredband skapar förutsättningar för tillväxt och trygghet

Globaliseringen och digitaliseringen av samhället för människor närmare varandra, och den digitala infrastrukturen är nödvändig för att det ska gå att arbeta och bo i hela landet. För Centerpartiet är it ”det femte transportslaget”, som vid sidan av väg, järnväg, sjöfart och flyg möjliggör liv, arbete och boende i hela landet. Tack vare teknikutvecklingen ökar användningsområden för telefoner och surfplattor. Ökad täckning och allt högre överföringshastighet efterfrågas för att de internetbaserade tjänsterna ska kunna användas överallt. Framförallt i glesbefolkade områden kan trådlös infrastruktur bli ett mer ekonomiskt sätt att nå ut till alla bostäder och verksamhetsställen i avvaktan på att fast fiber byggs ut. En väl utbyggd infrastruktur för mobiltelefoni och bredbandstjänster är en förutsättning för fortsatta möjligheter för människor att bo kvar, driva företag, delta i undervisning samt utöva kultur och sociala kontakter också på landsbygden.

Mobiltäckning på tåg behöver bli bättre

I dag har bara 65–70 procent av de trafikerade järnvägssträckorna god mobiluppkoppling enligt Post- och telestyrelsen (PTS). Resenärer får därmed svårt att utnyttja restiden till jobb eller nöjen. Resultatet blir att många väljer bort tågen till förmån för flyg eller bil. Centerpartiet vill se flera åtgärder för ökad mobiltäckning i hela landet, för klimatets, jobbets och hela Sveriges bästa. I dag finns redan ett mobiltelesystem på plats längs järnvägen, som används för att lokförarna ska kunna kommunicera med trafikledningen. Centerpartiet föreslår att Trafikverket låter mobiloperatörerna använda den digitala infra-

struktur som redan finns på plats. På så sätt skulle mobiltäckningen kunna förstärkas kraftigt.

Centerpartiet vill att det ska bli mer attraktivt att ta tåget. Alla ska kunna vara en del av klimatomställningen genom smarta val i vardagen. Bättre mobiltäckning på tågen är också en fråga om att kunna bo, leva och driva företag i hela landet.

Centerpartiets överväganden

Anslagsförslag 2025 för utgiftsområde 22 Kommunikationer

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Utveckling av statens transportinfrastruktur	41 028 989	±0
1:2 Vidmakthållande av statens transportinfrastruktur	40 302 196	600 000
1:3 Trafikverket	1 539 222	±0
1:4 Ersättning för sjöräddning och fritidsbåtsändamål	194 308	±0
1:5 Ersättning för viss kanal- och slussinfrastruktur	62 284	±0
1:6 Ersättning avseende flygplatser	296 013	200 000
1:7 Trafikavtal	1 006 000	200 000
1:8 Viss internationell verksamhet	30 557	±0
1:9 Statens väg- och transportforskningsinstitut	89 741	±0
1:10 Från EU-budgeten finansierade stöd till Transeuropeiska nätverk	950 000	±0
1:11 Trängselskatt i Stockholm	1 723 381	±0
1:12 Transportstyrelsen	2 660 987	±0
1:13 Trafikanalys	75 745	±0
1:14 Trängselskatt i Göteborg	745 253	±0
1:15 Sjöfartsstöd	1 550 000	±0
1:16 Internationell tågtrafik	95 000	±0
1:17 Infrastruktur för flygtrafiktjänst	379 000	±0
1:18 Lån till körkort	31 466	±0
1:19 Obemannad luftfart	30 000	±0
2:1 Post- och telestyrelsen	247 926	±0
2:2 Ersättning för särskilda tjänster för personer med funktionsnedsättning	106 278	±0
2:3 Grundläggande betaltjänster	25 037	±0
2:4 Informationsteknik och telekommunikation	58 844	±0
2:5 Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation	819 014	±0
2:6 Myndigheten för digital förvaltning	270 297	±0
2:7 Digital förvaltning	129 894	±0
Summa	94 447 432	1 000 000

Centerpartiet satsar totalt 1 miljard kronor mer på infrastrukturen i budgeten för 2025. Till anslag 1:2 för vidmakthållande tillskjuts 500 miljoner kronor årligen 2025–2027 för att återställa trasiga vägar och stärka underhållet av enskilda vägar, medan 100 miljoner kronor årligen 2025–2027 avsätts för akuta underhållsåtgärder inom tåginfrastrukturen.

För att säkra viktiga tåglinjer tillskjuts 200 miljoner kronor årligen till anslag 1:7. För att stärka de regionala flygplatserna som är verkligt viktiga för delar av Sverige med särskilt stora avstånd avsätts 200 miljoner kronor extra 2025 och 200 miljoner kronor även 2026–2027 till stödet för regionala flygplatser under anslag 1:6.

Ulrika Heie (C)

Daniel Bäckström (C)

Anders Karlsson (C)